

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

27 січня 2020 року № 5

Введено в дію 27 січня 2020 року
Наказ ректора Хортицької національної академії
27 січня 2020 року № 33

ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально- реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Положення про запобігання академічному плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (далі – Положення) є складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (далі – академії). Положення передбачає заходи організаційного характеру, спрямовані на виявлення академічного плагіату та запобігання фактів недобросовісності в академічній спільноті академії.

1. Загальні положення

1.1. Це положення розроблене відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного кодексу України, Статуту академії, Положення про академічну добросовісність, Положення про організацію освітнього процесу та інших чинних нормативно-правових актів України з метою запобігання плагіату (запозиченням) у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах.

1.2. Метою Положення є ефективне виявлення та запобігання поширенню плагіату в роботах здобувачів вищої освіти, розвиток навичок добросовісної та

коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальної власності інших осіб; активізація самостійності та індивідуальності при створенні власних творів, а також підвищення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Основні завдання:

- формування академічної і професійної етики та поваги до авторських прав;
- забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (перевірка письмових робіт з метою виявлення текстових та інших запозичень без коректних посилань);
- впровадження практики коректного цитування шляхом закріплення визначення поняття та форм плагіату, методів запобігання його поширенню, виявлення академічного плагіату, процедури розгляду та фіксування фактів плагіату, а також наслідків його вчинення в межах академії;
- попередження плагіату шляхом формування завдань для навчальних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання.

1.4. В академії перевірки на академічний плагіат підлягають кваліфікаційні та інші роботи (наукові статті, тези тощо) здобувачів вищої освіти.

1.5. Об'єктами виявлення плагіату є результати освітньої і наукової діяльності здобувачів вищої освіти усіх форм навчання та кваліфікаційних рівнів освіти, в процесі якої готуються кваліфікаційні та інші роботи здобувачів вищої освіти.

2. Основні поняття та їх визначення

2.1. Основні поняття та визначення подано у розділі 2 Положення про академічну доброчесність у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради.

3. Процедури та заходи щодо запобігання академічному плагіату

3.1. Формування атмосфери, яка не допускає академічну нечесність, передбачає:

- видання та розповсюдження методичних рекомендацій із зазначенням вимог до оформлення письмових робіт здобувачами вищої освіти та коректного оформлення посилань на використані матеріали наукових і навчальних праць;
- ознайомлення учасників освітнього процесу академії з цим Положенням та іншими документами, що унормовують запобігання академічному плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат;
- введення до освітніх програм і навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти навчальних дисциплін, які забезпечують формування у них

загальних компетентностей щодо дотримання норм наукової етики, коректного використання матеріалів із опублікованих джерел інформації та об'єктів інтелектуальної власності;

- сприяння органам студентського самоврядування, профспілковій організації академії, Науковому товариству студентів і аспірантів, молодих вчених в інформуванні здобувачів вищої освіти про правила наукової етики;
- введення до планів роботи факультетів, кафедр заходів, спрямованих на формування у здобувачів вищої освіти етичних норм, що унеможливають академічний плагіат;
- розміщення на офіційному сайті академії матеріалів щодо етичних норм публікацій та рецензування;
- надання здобувачам вищої освіти всебічної консультативної допомоги науковими керівниками (науковими консультантами) на усіх етапах виконання навчальних і наукових робіт;
- ознайомлення учасників освітнього процесу академії з нормативною базою щодо запобігання та виявлення академічного плагіату;
- інформування здобувачів вищої освіти щодо рекомендованих показників унікальності текстів навчальних і наукових робіт та відповідальності у випадку виявлення фактів академічного плагіату;
- публічний захист кваліфікаційних робіт, оприлюднення списку захищених кваліфікаційних робіт у репозитарії академії;
- ознайомлення з кращими зразками кваліфікаційних робіт, публікаціями у фахових виданнях та виступами на наукових конференціях нових здобувачів вищої освіти;
- розміщення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти у репозитарії академії;
- організацію співробітниками бібліотеки академії заходів з популяризації основ інформаційної культури та правил наукової етики.

4. Вимоги до виконання письмових робіт

4.1. Під час навчання здобувачі вищої освіти виконують різні види письмових робіт. Основними з них є: кваліфікаційні роботи (бакалаврські роботи (проєкти), магістерські роботи); курсові роботи (проєкти); звіти з практик; поточні письмові роботи (реферати, аналітичні записки тощо).

4.2. Випускові кафедри факультетів мають надавати студентам Методичні рекомендації до написання магістерських і бакалаврських робіт. Такі рекомендації можуть містити вимоги і поради до:

- структури роботи;
- оформлення роботи;
- вибору і формулювання проблематики, мети та завдань дослідження;
- пошуку джерел та літератури;
- вибору методик дослідження;

- виконання практичної (експериментальної, розрахункової, аналітичної та ін.) частини роботи та забезпечення достовірності отриманих результатів;
- оформлення посилань на запозичену з використаних джерел та літератури інформацію.

4.3. У методичних рекомендаціях для здобувачів вищої освіти варто зазначати, що кваліфікаційні роботи належать до звітів про виконану роботу, що вимагає відповідного стилю викладу матеріалів. Текст роботи має бути максимально спрямований на опис методики виконання завдань, аналіз результатів та обґрунтування висновків. Неприйнятним є використання, особливо у практичній частині, інших стилів, зокрема стилів підручника, наукової монографії, популярної статті для ЗМІ тощо. Наявність таких стилів є індикатором наявності академічного плагіату.

4.4. Вимоги щодо обсягу кваліфікаційної роботи необхідно узгоджувати із загальним часом, відведеним навчальним планом та освітньою програмою на її виконання, яке складається з пошуку і аналізу літератури за темою дослідження, уточнення мети і завдань роботи, виконання дослідження (експерименти, розрахунки, збирання статистичних даних, емпіричне дослідження тощо), аналізу його результатів, написання тексту роботи. Остання частина (написання тексту) може вимагати 10–20% загального часу, відведеного на виконання кваліфікаційної роботи, а також години переддипломної практики за напрямом кваліфікаційної роботи, якщо така передбачена навчальним планом.

На виконання кваліфікаційних робіт варто планувати не менше 10 годин на кожен сторінку мінімальних вимог до обсягу тексту. На практиці сумарний обсяг практики і дипломування не перевищує 30 кредитів ЄКТС, що відповідає повному навантаженню студента у семестрі. У такому випадку, вимоги до мінімального обсягу кваліфікаційної роботи не повинні перевищувати 90 сторінок.

4.5. Кваліфікаційні роботи є основою для атестації здобувачів освіти та вимагають певних процедур забезпечення їх якості: перевірка наявності академічного плагіату; зовнішнє рецензування; публічний захист.

Завдання цих робіт, залежно від спеціальності і профілю випускової кафедри, варто спрямовувати на вирішення актуальних проблем науки (актуальність має бути підтверджена аналізом останніх публікацій у провідних світових наукових виданнях із відповідної тематики); вирішення конкретних проблем реального замовника, які потребують проведення досліджень відповідного рівня.

4.6. Виконання курсової роботи (проєкту) передбачає ті самі етапи, що і для кваліфікаційної роботи. Курсова робота (проєкт) повинна містити не великий обсяг цитування чи переказу літературних джерел, а коротке резюме результатів їх аналізу та більш докладний виклад методики і результатів власного дослідження.

Вимоги до обсягу можуть бути дещо збільшені лише у випадках, де значний обсяг цитування об'єктивно зумовлений конкретною тематикою досліджень - аналіз законодавства, літературних творів тощо.

Збільшення кількості кредитів на виконання курсових робіт (проєктів) дає змогу посилити дослідницьку складову освітнього процесу, що відповідає сучасним вимогам Європейського простору вищої освіти.

Бажано передбачати у процедурах захисту курсових робіт (проєктів) вибіркочу перевірку робіт на наявність академічного плагіату, а також академічну відповідальність у разі його виявлення. Загальні рекомендації з цього приводу збігаються з рекомендаціями до написання кваліфікаційних робіт.

4.7. Програми навчальних дисциплін передбачають написання студентами рефератів та інших видів письмових робіт. При плануванні такого виду роботи необхідно враховувати, що для її виконання має бути передбачений певний обсяг часу самостійної роботи студента. Нормативи часу у цьому випадку можуть бути значно меншими, ніж для курсових робіт (проєктів) та кваліфікаційних робіт (бакалаврських та магістерських робіт), але не меншими, ніж 2–3 год. на сторінку тексту роботи. Тому планування з дисципліни більше однієї письмової роботи є неприйнятним.

5. Процедура перевірки робіт на унікальність

5.1. Після рекомендації наукового керівника кваліфікаційна робота (проєкт) має бути передана здобувачем вищої освіти для зовнішньої перевірки на унікальність до науково-методичного відділу не пізніше як за місяць до її захисту. Контроль за порівнянням друкованої та електронної версій роботи забезпечує науковий керівник і здобувач вищої освіти.

5.2. Підготовка здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи до перевірки на унікальність у двох електронних примірниках (далі – примірниках) у форматах DOC, або DOCX, або RTF: (1) повний текст кваліфікаційної роботи і (2) текст кваліфікаційної роботи, в якому має бути видалений титульний аркуш, «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ДОДАТКИ», рисунки і таблиці у вигляді скріншотів та/або нерерагованого тексту. В назву файлів необхідно включити прізвище виконавця, факультет, рік (наприклад, Ivanenko_frpsr_2019 і Ivanenko_frpsr_2019_check для повного файлу і файлу для перевірки відповідно).

5.3. Завідувач кафедри доручає здобувачам вищої освіти після рекомендації науковими керівниками (але не пізніше, ніж за місяць до проведення атестації здобувачів вищої освіти), упродовж трьох робочих днів переслати з власної електронної пошти у двох зазначених у п.5.2 примірниках кваліфікаційні роботи на електронну пошту науково-методичного відділу або власноруч методисту групи забезпечення якості вищої освіти академії.

5.4. Після закінчення терміну подачі матеріалів, зазначеного у п.5.3, упродовж наступного робочого дня методист групи забезпечення якості освіти академії визначає та формує список здобувачів, тематику їх кваліфікаційних робіт.

5.5. Методист групи забезпечення якості освіти академії упродовж 5-15 робочих днів організовує проведення перевірки кваліфікаційних робіт на унікальність із використанням системи UNICHECK або іншого рекомендованого МОН програмного забезпечення для перевірки на унікальність. Для кожної кваліфікаційної роботи система виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості генерує звіт подібності.

5.6. Звіти подібності пересилаються методистом групи забезпечення якості вищої освіти академії з його електронної адреси на електронні адреси секретарів Екзаменаційних комісій відповідних спеціальностей. Секретар Екзаменаційної комісії надає науковим керівникам, рецензентам і членам випускової кафедри звіти подібності. Після ознайомлення зі звітами подібності науковий керівник готує відгук, а рецензент – рецензію на кваліфікаційну роботу здобувача. У відгуку і рецензії має бути обґрунтований відсоток збігів у кваліфікаційній роботі (цитування або плагіат).

5.7. Після ознайомлення зі звітами подібності члени комісій з передзахисту проводять попередній захист кваліфікаційних робіт здобувачів. Протягом двох тижнів члени випускової кафедри на основі результатів попереднього передзахисту, звітів подібності з науково-методичного відділу, відгуків наукових керівників і рецензій рецензентів готує висновок, в якому пояснює причини збігів/ідентичностей (зокрема, плагіат чи цитування) і відображає рівень унікальності кваліфікаційних робіт здобувачів. Звіт подібності є одним із документів, на підставі якого кафедра, на якій готується кваліфікаційна робота, приймає рішення про унікальність роботи і готує висновок про допуск роботи до захисту. У разі недотримання мінімального рівня унікальності – 60% робота автоматично не допускається до захисту. Копію звіту подібності та висновку про допуск роботи до захисту автор може отримати на кафедрі за письмовим запитом. Обов'язковим додатком до кваліфікаційної роботи є довідка про перевірку роботи в системі UNICHECK на унікальність, завірена методистом групи забезпечення якості освіти академії.

5.8. За результатами перевірки кваліфікаційних робіт на унікальність застосовуються такі критерії (округлення до цілих чисел відбувається за стандартними правилами):

Унікальність	Відсоток	Рекомендація
Високий рівень	90-100	Відмінний рівень унікальності, робота рекомендується до захисту
Достатній рівень	75-89	Оптимальний рівень унікальності, робота рекомендується до захисту

Середній рівень	60-74	Задовільний рівень унікальності, робота рекомендується до захисту із зауваженнями
Низький рівень	35-59	Дуже низький рівень унікальності, робота потребує суттєвого доопрацювання
Незадовільний рівень	0-34	Незадовільний рівень унікальності, робота не рекомендується до захисту

5.9. Для доопрацювання робіт, які не пройшли перевірку з першого разу, і мають низький або незадовільний рівень унікальності, надається 5 робочих днів на усунення недоліків, виявлених програмою UNICHECK, після чого до даних робіт застосовуються п.п. 5.1.-5.8. Якщо після другої перевірки рівень унікальності кваліфікаційної роботи залишився на низькому або незадовільному рівні, ця робота вважається такою, що не пройшла перевірку на плагіат. Здобувач вищої освіти має право на доопрацювання кваліфікаційної роботи і подачі її на розгляд Екзаменаційній комісії на наступний навчальний рік. У разі незгоди з результатами звіту подібності на унікальність або з результатами висновку про наявність плагіату здобувач вищої освіти має право на апеляцію.

5.10. Тексти кваліфікаційних робіт, які пройшли успішний захист під час атестації здобувачів вищої освіти, розміщуються упродовж місяця в репозитарії академії.

6. Процедура оскарження результатів перевірки на унікальність

6.1. У разі незгоди з результатами звіту подібності на унікальність або результатами висновку про наявність плагіату здобувач вищої освіти має право на подання письмової апеляції Комісії з академічної доброчесності на наступний робочий день після отримання інформації від секретаря Екзаменаційної комісії стосовно недопуску його кваліфікаційної роботи до захисту. Апеляція подається на ім'я голови комісії з академічної доброчесності на наступний робочий день після оголошення результатів перевірки. При розгляді апеляцій на результати перевірки навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти до складу апеляційної комісії обов'язково залучаються провідні фахівці цієї спеціальності і представник органу студентського самоврядування.

6.2. Про дату, місце та час проведення засідання апеляційної комісії заявника попереджають за допомогою наявних засобів зв'язку щонайменше за два робочі дні. Якщо заявник не з'явився на засідання комісії, то питання розглядається за його відсутності.

6.3. Комісія з академічної доброчесності упродовж трьох робочих днів має надати заявнику обґрунтоване рішення, оформлене відповідним протоколом.

6.4. За результатами голосування членів комісії з академічної доброчесності простою більшістю приймається рішення про допуск/недопуск здобувача вищої освіти до атестації за результатами технічної перевірки кваліфікаційної роботи. У разі однакової кількості голосів за допуск і недопуск вирішальне значення має голос голови комісії. У разі недопуску здобувач вищої освіти втрачає право на повторний захист кваліфікаційної роботи за цією темою на наступний навчальний рік. Здобувач вищої освіти має право на повторний захист кваліфікаційної роботи на наступний навчальний рік за іншою темою, затвердженою наказом ректора академії.

6.5. За результатами засідання комісія з академічної доброчесності формує остаточний висновок, який підписує голова комісії з академічної доброчесності, її члени та заявник (за наявності).

6.6. Апеляція може бути подана лише один раз.

7. Програмно-технічні засоби для перевірки на академічний плагіат

7.1. Програмно-технічні засоби перевірки на академічний плагіат є допоміжним засобом перевірки робіт на предмет виявлення фактів та обсягу неправомірних запозичень у поданій роботі.

7.2. Безпосередньо перевірку робіт здійснює методист науково-методичного відділу, який є членом групи забезпечення якості освіти академії.

7.3. Перевірка наукових робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою програмного продукту UNICHECK.

7.4. При прийнятті остаточного рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (галузь знань, спеціальність), вид роботи та її унікальність.

8. Відповідальність авторів та посадових осіб за академічний плагіат

8.1. Встановлення фактів плагіату і низької унікальності є підставою відмови у наданні рекомендації кваліфікаційної роботи до захисту, друку або відправлення цих матеріалів на доопрацювання.

8.2. Плагіат і низький відсоток унікальності у змісті кваліфікаційних та інших робіт здобувачів вищої освіти є підставою щодо прийняття комісією з академічної доброчесності рішення про недопущення до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або видачу нового варіанта завдання.

9. Прикінцеві положення

- 9.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора.
- 9.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні Вченої ради та затверджуються наказом ректора академії.
- 9.3. Відповідальність та контроль за виконанням Положення несуть посадові особи академії відповідно до їх функціональних обов'язків.

Декану _____
(назва факультету, ПІБ керівника підрозділу)

(ПІБ заявника (заявників))

З А Я В А

Я(ми), автор(и) _____
(Вид роботи)

(Назва та об'єм роботи)

Засвідчую(ємо), що подана нами роботи є самостійно проведеним дослідження і не містить плагіату.

Робота перевірялася _____ на наявність
унікальності _____ (ПІБ та посада хто здійснював перевірку)
з _____ використанням _____ програмних
засобів _____

(Назва програмного засобу)

Рівень унікальності роботи за результатами перевірки становить _____
відсотків.

Всі виявлені у роботі запозичення є правомірними, а саме

(Обґрунтування правомірності запозичень)

Автор(и) надає(ють) дозвіл на перевірку роботи на унікальність комісії академії з метою запобігання плагіату.

Підпис всіх авторів

Дата

Висновок про рівень унікальності роботи

Назва роботи: _____

Вид роботи (кваліфікаційна робота, наукова стаття, тези, курсова робота або ін.):

Автор(и):

Прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступень, вчене звання

Обсяг твору: _____ друк. арк.

Програмно-технічні засоби перевірки на оригінальність твору:

Результати перевірки на оригінальність твору

Назва структурного елемента роботи (розділів)	Обсяг рукопису	Обсяг роботи, який перевірено на оригінальність	Показник унікальності (у відсотках)	Обґрунтування використання запозичень
Всього				

Загальний висновок, рекомендації комісії:

(Вказується оцінка унікальності відповідно до п. 5.8)

Голова комісії (ПІБ, посада):

Члени комісії (ПІБ, посада):

Дата засідання комісії.

Завідувачу кафедри

(ПІБ керівника підрозділу)

Здобувача вищої освіти

(ПІБ, факультет, спеціальність, група, курс)

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення про запобігання академічному плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту та застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений (а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості в роботах здобувачів вищої освіти оповіщений(а) та надаю свою згоду на оброблення, збереження та розміщення академією моєї роботи в репозитарії. Також надаю академії право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки надається в електронному вигляді. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

Дата

Підпис

ВИСНОВОК КАФЕДРИ ПРО ДОПУСК РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Підтверджуємо ознайомлення з результатом звіту подібності щодо роботи, згенерованого системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості:

Назва: _____

Автор: _____

Спеціальність: _____

Науковий керівник: _____

Після аналізу звіту подібності зроблено такий висновок:

1) Запозичення, виявлені в роботі, є законними і не є плагіатом. Робота приймається до захисту.

2) Виявлені запозичення не є плагіатом, розміщені в розділах, які не описують безпосередньо авторське дослідження, але кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи. Робота приймається до захисту, але має бути відкоригована. Відкоригований варіант має бути поданий на кафедру, разом із заявою щодо самостійності виконання письмової роботи та ідентичності друкованої та електронної версії роботи.

3) Виявлені запозичення не є плагіатом, але частково розміщені в розділах, які описують безпосередньо авторське дослідження, а кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи. У зв'язку з цим мета роботи та поставлені завдання не виконані. Робота може бути допущена до захисту наступного року після того як буде відкоригована та допрацьована і успішно пройде повторну перевірку на академічний плагіат.

4) Робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату. Робота містить фабрикацію або фальсифікацію даних. Робота не допускається до захисту.

5) Інше:
.....

б) Підтвердження:
.....

_____ *Дата*

_____ *Підпис*

Завідувачу кафедри

(ПІБ керівника підрозділу)

Здобувача вищої освіти

(ПІБ, факультет, спеціальність, група, курс)

Заява

Заявляю, що кваліфікаційну роботу «___» я підготував(ла) особисто (з урахуванням внеску наукового керівника роботи). Тому прошу розглянути оскарження щодо недопуску цієї роботи до захисту, оскільки вона не порушує норми Законів України «Про авторське право і суміжні права», «Про вищу освіту» і «Про освіту», не містить навмисні текстові спотворення як передбачувані спроби укриття запозичень, а виявлені запозичення не є плагіатом.

Підтвердження:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дата

Підпис